

BOTSENDE OPVATTINGEN OVER DE KERK

- de toestand van de katholieke kerk in Europa -

Kees Slijkerman

Als katholieken met elkaar over de kerk praten hebben ze vaak het gevoel dat ze elkaar niet verstaan. Sinds ik het werkdocument van de Europese bisschoppensynode van 1999 las, begrijp ik een beetje beter hoe dat komt. Volgens dit officiële document leven in katholiek Europa globaal drie zeer uiteenlopende opvattingen over de kerk als ‘mysterie’.

1. KERK ALS GEMEENSCHAP EN ZENDING

Voor een minderheid is de kerk een mysterie, een communio, een zending. Deze opvatting komt overeen met het Tweede Vaticaans Concilie. Je treft haar volgens het werkdocument onder andere aan bij de leden van verschillende kerkelijke bewegingen, bij gemeenschappen van godgewijd leven en bij mannen en vrouwen die in de zielzorg werkzaam zijn. Het zijn mensen die op de gemeenschap gericht zijn, zich medeverantwoordelijk voelen en ‘de last van het kerkelijk leven’ helpen dragen.

2. KERK ALS CULTURELE ORGANISATIE

Een grotere groep mensen ziet de kerk als een instituut en een humanitaire, charitatieve en culturele organisatie; een soort dienstverlenende instantie. Zij zien dat de uitspraken van dat instituut - vooral op het gebied van de moraal - ingaan tegen het streven van hen die ruime vrijheid opeisen en zich niet door een ander de wet laten voorschrijven.

3. KERK VAN HET VERLEDEN

‘Tot slot’, zo staat in het document, ‘zijn er ook kleine groepen katholieken die heimwee hebben naar het verleden en die binnen de lokale gemeenschappen tot min of meer grote spanningen kunnen leiden.’

Wat er nu gebeurt als deze drie groepen met

elkaar gaan praten over de kerk, laat zich gemakkelijk raden. Discussies tussen de tweede en derde groep zullen gemakkelijk leiden tot onzalige botsingen. Mensen van de eerste groep zullen weinig ruimte aantreffen om iets van hun beleving te uiten.

WAAR STAAT U ZELF?

Welke van die drie opvattingen hangt u zelf het meeste aan? De schrijvers van het document kiezen ondubbelzinnig voor de eerste opvatting en vragen zich af hoe het komt dat juist die tweede opvatting zoveel meer aanhang heeft. Onder de oorzaken noemen ze de invloed van de media, de individualistische wijsbegeerte in de afgelopen eeuwen en een kerkelijk optreden dat vaak onvoldoende berust op wederzijds respect en eerlijk luisteren naar de mening van anderen.

OPLOSSING

Ze geven ook een oplossing aan: in de prediking en in het onderricht zou meer accent gelegd moeten worden op het mystiek karakter van de kerk, op de kerk als sacrament en op de aanwezigheid van Jezus Christus in de kerk door zijn Geest. Het is noodzakelijk om ‘in de evangelieverkondiging, catechese en pastoraal grondiger in te gaan op het begrip kerk als mysterie, communio en zending.’

LAUWHEID, BEHOUDZUCHT EN WEERZIN

De toestand van de kerk komt ook in beeld als het in dat werkdocument gaat over de bereidheid tot verkondiging van ‘de boodschap dat de verrezen en levende Christus de enige Heiland is van alle mensen’. Tegenover deze visie schijnt in de Europese bisdommen ‘een zekere lauwheid te heersen: bij een pastoraal van “behoudzucht” blijft de zending vaak beperkt tot de dagelijkse routine en de kerkelijke praktijk; er valt een zekere weerzin te bespeuren om “uit zijn schulp

te kruipen” en een initiatiefrijker en meer vernieuwende pastoraal ter hand te nemen’.

IETS IN BEWEGING BRENGEN

Als je op je in laat werken dat de kerk er momenteel zo voor staat, dan is wel duidelijk dat geen bisschop hier op korte termijn verandering in kan brengen. Het is een werk van de lange adem, werk van de Heilige Geest. Er zijn mensen nodig die als een bederfwerend zout bid-dend aanwezig zijn in alle parochiekaders en die vrank en vrij van de Heer getuigen op de geschikte momenten, mensen die de impulsen van de Geest verstaan en volgen, mensen die iets in beweging brengen. Die mensen zijn er. Bent u of wordt u er een van?

Het werkdokument ‘Jezus Christus die leeft in zijn kerk, bron van hoop voor Europa’, § 34 en 36, staat in Kerkelijke Documentatie, 10 maart 2000. Besteladres: bestel@rkk.nl, SRKK, Postbus 13049, 3507 LA Utrecht. 119 blz, f 12,50.

HOE HET VERDER GING

Het hierboven genoemde werkdokument werd besproken in de Europese bisschoppensynode van 1999 te Rome.

Als resultaat van die synode verscheen op 28 juni 2003 *Ecclesia in Europa* van paus Johannes Paulus II, waarin hij beschrijft hoe Europa er voor staat en wat Europa nodig heeft.

Ecclesia in Europa staat onder **nr. 0160** op www.stucom.nl. (De Engelse versie is 0160uk. Andere talen: zie www.vatican.va.)

De meest inspirerende teksten uit *Ecclesia in Europa* worden in 'hapklare brokjes' aangeboden in het boekje *Hope for a New Europe*, een gebeds- en werkboekje, met zesmaal zeven dagmeditaties. Die dagmeditaties bestaan elk uit een citaat uit *Ecclesia in Europa*, een bijpassende Bijbeltekst en een antwoordgebed. Die antwoordgebeden zijn gemaakt door jongeren uit heel Europa.

Dit boekje staat op www.stucom.nl onder **0161uk** (Engels) en **0161de** (Duits). Het staat ook op www.iccrs.org/europe (ook in het Frans). Besteladressen voor de gedrukte Engelse en Duitse versie staan op www.iccrs.org/europe.

Dit is document 0244 op www.stucom.nl.
